
DAGENS FRÅGOR

VARFÖR GJORDES DET INTE TIDIGARE?

Trots alla frågetecken och osäkerheter är fredsavtalet i Dayton, Ohio givetvis oerhört glädjande. Det finns också ett rejält utropstecken: det amerikanska engagemanget. USA insåg till sist att Europa än en gång misslyckats med att sköta sina egna angelägenheter. Amerikanerna har all anledning att se till att brott mot avtalet beivras. Medlen finns, en NATO-styrka inställd på att göra det som sunda förnuftet säger är kvintessensen med en fredsbevarande styrka: att vid behov handgripligen bestraffa fredsbrott.

Att avtalet delvis belönar aggression och etnisk rensning är ett pris Europa får betala för sin senfärdighet att möta aggressionen. De framtida konsekvenserna av detta kan vi bara ana. Men ett än värre pris är de människoliv som spillts i onödan, under den tid världssamfundets hot var tomma. Ingen tanke inför NATO:s avgörande kraftinsats är bittrare än denna: Varför gjordes det inte tidigare?

Då hade kanske inte heller kroater och bosnier behövt genomföra stora motoffensiver i slutskedet för att befria territorier som serber ostraffat ockuperat.

Just dessa operationer, som fördömdes från många håll, torde ha starkt bidragit till att fredsprocessen kunde genomföras.

Men den avgörande faktorn var som sagt, med all respekt för skicklig diplomati, NATO:s bombkampanj som hejdade den bosnienserbiska terrorn mot civila och fick serberna till förhandlingsbordet. De som motsatte sig detta i det längsta har nu anledning att känna stor skam.

Kan man nu kanske slippa pacifistiska uttalanden om att man inte kan bomba fram fred etc? Det är just vad man kan, nämligen. Faktiskt det enda moraliskt försvarliga syftet med bombning, om man tänker efter.

UPPSKJUTEN REVOLUTION

Friskolornas öde tycks nu vara osäkert. Men debatten om skolpeng borde inte bara handla om friskolorna utan också om dem som är de stora förlorarna om skolpengen avskaffas, nämligen de kommunala skolorna. Eller snarare deras elever. Skolpengens viktigaste funktion var att främja skolans kvalitet genom att utsätta den för konkurrens. Även om många skolor är bra — särskilt i välsituerade områden — och de flesta lärare skickliga och hängivna finns det också motsatsen: usla skolor med nedgångna lokaler, svaga rektorer, okunniga, pedagogiskt inkapabla och ointresserade

lärare. Dessa skolor kan med hjälp av skolpengen konkurreras ur marknaden. Trist för deras personal förstås, men skolbarn skall lära för livet och inte för att försörja skolans lärare.

Och för att vända problemet till dess positiva sida: Konkurrens skulle främja utnyttjande av all spännande ny teknik som skulle kunna revolutionera undervisningen. Tyvärr kommer den revolutionen nu att försenas. Den gamla Tandberg-bandspelaren får väl göra tjänst ett tag till.

PROGRAMMET STORFORUM

Ett fyra och en halv timme långt seminarium om demokrati, i kanal 1 på TV, med några av de mest spännande tänkarna i världen varvat med svensk sakkunskap av olika slag – vad är det om inte omsorg om de fattiga, ja rena lyxen i den vanliga televiserade intellektuella svälten!

Vi hade en gång en folkbildningstradi-

tion i Sverige, men numera, tycks det, står viktväktarna för upplysningen och demokrati verkar i mångas uppfattning betyda ge mig det jag vill ha.

Seminariet handlade inte om att lära ut allt som fanns att veta om demokrati, utan det var mera ett metodiskt och utforskande samtal med insiktsfulla utfrågare som Göran Rosenberg och Mats Hallgren. Det kom lika mycket att bli en skolning i charmen med kunskapsbildning, och försåg liksom på lek tittarna med grundläggande begrepp, idéer och analysverktyg. Och kanske för första gången i televisionens historia, i Sverige i alla fall, fick vi ett hum om vad demokrati i grunden handlar om.

Vi vill ha flera sådana program, exempelvis om partierna som politiska fenomen, om intresseorganisationernas roll i politiken, om det civila samhället. Konstruktiva inblickar i den komplicerade värld som kallas statskonst och som är så mycket angelägnare än turerna med Mona Sahlin.